№ 188 ՇԱԲԱԹ ՕԳՈՍՏՈՍԻ 30 1903 ՇԱԲԱԹ ՕԳՈՍՏՈՍԻ 30 № 188

ԵՐԵՍՈՒՆՄԷԿԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

Տարեկան գինը 10 ռուբլի. կէս տարվանը 6 ռուբ. Առանձին համարները 5 կոպէկով.

Բաժանորդագրվում են միմիայն խմբագրատան մէջ.

Մեր հասցէն. Тифлисъ, Редакція «Мшакъ». Կամ Tiflis, Rédaction «Mschak». Տելեֆոն № 253.

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ (բացի կիրակի եւ տօն օրերից).

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզուով.

Յայտարարութիւնների համար վճարում են իւրաքանչիւր տողատեղին 10 կոպէկ.

Տելեֆոն № 253.

ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

Բժշկապետ Մինաս Մուրադեան, օր. Կատարինէ և տ. Հայփսիմէ Մուրադեանները ցաւօք սրտի յայտնում են ազգականներին և ծանօթներին—առաջինները իրանց անմոռանալի մօր, իսկ վերջինը՝ ակեսրոջ

ՄԱՐԹԱ ՄՈՒՐԱԴԵԱՆԻ

մահը, որ տեղի է ունեցել Պետերբուրգում. Յուղարկաւորութիւնը կը լինի կիրակի, օգոստոսի 31-ին, առաւօտեան 9 ժամին, երկաթուղու կայարանից դէպի Մուղնու ս. Գէորգ եկեղեցին. Թաղումը Խօջիվանքի գերեզմանատանը. 1—2

Կիրակի, օգոստոսի 31-ին, Վանքի մայր եկեղեցում տեղի կունենայ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԳԻՒԼՆԱԶԱՐԵԱՆԻ

մահվան քառասնօրեայ հոգեհանգիստը, որի մասին հանգուցեալի հայրը՝ Կարապետ Գիւլնազարեան, մայրը՝ Կատարինէ Գիւլնազարեան և եղբայրը՝ Կոստանդին Գիւլնազարեան յայտնում են ազգականներին և ծանօթներին, որոնք կուզէին յարգել հանգուցեալի յիշատակը. Պատարագի սկիզբը ժամը $10^1/_2$-ին, հոգեհանգիստը ժամը 12-ին. 2—2

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Մասնաւոր նախաձեռնութեամբ. ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ.—Փոքրիկ նկատողութիւններ. Նամակ Ջիբրայէլի գաւառից. Նամակ Մեծ-Ղարաքիլիսայից. Ներքին լուրեր. ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ.—Երկատառդ Թիւրքերը. Նամակ Գերմանիայից. Արտաքին լուրեր.—ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ.—ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.—ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ.—Հաստատուն ագագան.

ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ

Մենք միշտ մի առանձին համակրութեամբ ենք վերաբերվել այն դէպքերին, որտեղ տեսել ենք նախաձեռնող ոգու արտայայտութիւն և ողջունել ենք տեղական գործողների ցոյց տուած ձեռներէցութիւնը այս և այն գործում. Մեր խօսքը այս անգամ բժշկական օգնութեան մասին է և այն դիւրութիւնների մասին, որ տրված է բժիշկներին մասնաւոր հիւանդութիւններ բանալու համար իրանց բընակած տեղերում.

Մասնաւոր հիւանդանոց բանալու համար բաւական է միայն տեղական նահանգապետի թոյլտուութիւնը. Նահանգապետը թոյլտուութիւն տալու համար հարցնում է միայն տեղական բժշկական վարչութեան կարծիքը. Իւրաքանչիւր բժիշկ, որ երեք տարվայ գործնական փորձ ունի բժշկական ասպարէզում, իրաւունք ունի խնդրամատոյց լինել մասնաւոր հիւանդանոց բանալու.

Անկասկած՝ հիւանդանոց բանալը և պահելը ծախքեր է պահանջում, որոնք ամեն անգամ մասնաւոր մարդու միջոցներով չեն կարող հայթայթվել. Այդ իսկ պատճառով մասամբ դժուարանում էր հիւանդանոցներ հիմնելը մինչև այժմ. Սակայն կայ միջոց օգնութեան գալու գործին հեռանկալ կերպով. Օրէնքը իրաւունք է տալիս իւրաքանչիւր մասնաւոր հիւանդանոցի համար ունենալ առանձին հոգաբարձութիւն, բաղկացած մասնաւոր անձերից, որի պարտաւորութիւնը պէտք է լինի՝ հոգալ և պահպանել հիւանդանոցի նիւթականը. Ուրիշ խօսքով՝ կարողութիւն է տրված այնպիսի խմբեր կազմելու, որոնք իրանց վրա վերցնէին հիւանդանոցի ծախքերը և ընդհանուր ոյժերով միացած տեղական բժշկի հետ պահել մասնաւոր հիւանդանոց.

Թէ մասնաւոր հիւանդանոցների բացման դիւրին եղանակով թոյլտուութիւն տանալը և թէ նրանց պահպանութեան համար հոգաբարձութիւններ կազմելը բաց են անում մասնաւոր նախաձեռնութեան և ձեռներէցութեան համար մի նոր ասպարէզ, որով կարող է պահպանվել մասամբ մեր երկրի ընդհանուր կարևոր կարիքներից մէկը. Թող նախաձեռնութիւնը խօսէ այդ ասպարէզում.

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՓՈՔՐԻԿ ՆԿԱՏՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Առաջիկայ ուսումնարանական տարի մենք հայերս իրաւունք կունենանք կնքելու «թատրոնական տարի» անունով. Բացի Դրամատիկական ընկերութեան ներկայացումներից, որ լինելու է սովորական սրահ անգամ և Ժողովարանի չորս ներկայացումներից՝ ներկայ սեպտեմբերին բացվում է մի նոր թատրոն Հաւլաբարում պ. Վարշամեանի շինութեան մէջ, դերասան Արաքսեանի անտրեպրենիօրութեամբ և ղեկավարութեամբ. Յիշված շինութիւնը գտնըւում է Հաւլաբարի կենտրոնում, Դախեաբինսկայա հրապարակի վրա և նրա մի ամբողջ մասը յատկացրած է բացառապէս թատրոնին. Լայն և գեղեցիկ մուտքից անցնելով, կաասայի առաջից՝ մտնում էք ներքևի յարկը, ուր երկու արձակ սրահներում տեղաւորված կը լինեն ֆօյէն և բուֆէտը. Այստեղ յատկապէս շինած տեղում կը նուագէ նրուագախումբը (?)... Մուտքի ուղիղ դիմաց, լայն սանդուղքներով բարձրանում ենք երկրորդ յարկը, ուր շինված է ահագին թատրոնական դահլիճը միջակ և գեղեցիկ բեմով—դահլիճում տեղաւորվում է մինչև 500 մարդ. ունի չորս հատ օթեակներ, 19 կարգ աթոռներ և 5 կարգ ամֆիտէատր. Բոլոր տեղերի գները կը լինեն ժողովրդական և մատչելի. Լուսաւորութիւնն էլէկտրական է ամբողջ շինութեան մէջ. Բեմի ձախ չարքում շինված են դերասանների համար օթեակներ երեք հատ, ուր նրանք կը հագնվեն և կը պատրաստվեն. Դահլիճին կից կայ օթեակ—պատշգամբ, որտեղ հասարակութիւնը առանց ֆօյէ իջնելու կարող է ման գալ—մի խօսքով բոլոր յարմարութիւնները կան միջակ պահանջի տէր հասարակութեան գոհացում տալու համար.

Պ. Արաքսեան մտադիր է խումբը կազմել դերասաններից և սիրողներից. առայժմ խմբի մէջ մտնում են հասարակութեան ծանօթ դերասաններից. տիկ. Զաբէլ, Արաքսեան, Ասլիկ, պ.պ. Արաքսեան, Ամօ-Խարազեան, Ստեփանեան, Անդրանիկ, Զարիֆեան, իսկ սիրողների հետ առայժմ 24 հոգի են. բանակցութիւններ շարունակում են կանացի ոյժերի հետ. Սեզոնը հաւանականաբար սկսվելու է սեպտեմբերի 14-ին, «Պէպօ»-ի հանդիսաւոր ներկայացումով.

Պ. Արաքսեան մտադիր է շաբաթական երկու հայերէն ներկայացումներ տալ. միւս երկու օրը վերցրել է վրացիների դրամատիկական ընկերութիւնը և մի օր Կրասովի խումբը.

Այսպիսով հաւլաբարցիների համար արդէն կառուցված է մի կանոնաւոր թատրոն՝ և ոչ մի ջանք չէ խնայված պ. Վարշամեանի և Արաքսեանի կողմից այդ հաստատութիւնը գրաւիչ դարձնելու. Մնում է որ ժողովուրդը իր ներկայութեամբ քաջալերէ այս նոր գործի ձեռնարկողներին և նրանց ունեցած յոյսերը ի դերև չը հանէ.

Ուրեմն մենք առաջիկայ սեզոնին կունենանք՝ տասը ներկայացում դրամատիկական ընկերութեան, ութ ներկայացում Արաքսեանի խմբի, չորսը՝ Ժողովարանի—ընդամենը ամսական 22 ներկայացում—բացի ժողովրդական համրամատչելի ներկայացումներից Ալեքսանդր (?) և Մուրաշկոյի թատրոններում.

Տեսնենք ժողովուրդը ինչպէս կը վերաբերվի դէպի այս աշխատաւորները.

Անյուշ

ՆԱՄԱԿ ՋԻԲՐԱՅԷԼԻ ԳԱՒԱՌԻՑ

Հադրութ, օգոստոսի 22-ին

Մեր գաւառի գիւղական տանուտէրների կազմակերպութիւնը այս նոր տարվանից բարենորոգված է. Այս կազմակերպութիւնը նման է Ռուսաստանի ներքին նահանգների վօլոստնոյ տանուտէրների (волостные старшины) կազմակերպութեան. Այժմս տանուտէր հրաւիրված են, գոնէ հայ գիւղերում, բաւական գրագէտ և իրանց պաշտօնին համապատասխան մարդիկ. Նոր կազմակերպութեամբ Հադրութի հասարակութիւնը բաղկացած է 15 գիւղերից. Տանուտէրը ունի իր առանձին դատա-

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՀԱՍՏԱՏՈՒՆ ԱԳԱԳԱՆ

(Ծառայողի տետրակից)

—Ասա անկեղծօրէն, Միքայէլ, գո՞հ ես դրութիւնիցդ.

Միքայէլը նայեց ինձ զարմացած ու կանչեց.

—Չէ՞ որ ես միշտ քեզ գրել եմ.

—Այո, բայց չէի հաւատում.

—Այժմ հաւատացիր, ինչ որ ասելու եմ. աշխարհիս վրա եթէ երկու գոհ մարդիկ կան, ապա իմացիր, որ դրանցից մէկը ես եմ.

—Ինչո՞վ, եղբայր, ինչով ես երջանիկ. բացատրիր ինձ. այդ ինձ համար անհասկանալի է. միթէ գործդ այդքան լաւ է գնում. միթէ կարողանում ես այնքան շահել, որ քեզ համար անհրաժեշտ յարմարութիւններ ստեղծես. միթէ կարողացար քո հասկացողութիւններդ գիւղացիների հետ հաշտեցնել. կամ գուցէ մեծ հարստութիւն ես ձեռք բերել և դրանով ապահովութիւն ունես... ինչքան ես շահում.

—Մէկին՝ հարիւր. Ես Թալախանուց եկայ մի շատ չնչին գումարով ու խելոյն և եթ սկսեցի գիւղական գործերով պարապել. երկու տարի է և ես ոչ ոքից ոչինչ պարտք չեմ վերցրել, կերել եմ, խմել եմ, հագել եմ, լրագիրներ եմ ստացել և նոր դուրս եկած գրքեր բերել տուել.

—Բայց դա մէկին հարիւր չեղաւ.

—Հապա նայիր երեխիս ու կնոջս. տեսնում ես առողջութիւնս. ահա,—և նա զարկեց կրծքին,—պողպատ է, պողպատ, նայիր Մարգարիտիս, առո՛ղջ է. նայիր երեխայիս, փափլիկ... Խմում եմ սառը, անմահական ջուր, ծըծում մաքուր, կենսատու օդ. ես ինձ եմ պատկանում, ես իմ գործի տէրն եմ, և այլ ես գիշերներս ապառողական դրութեան մէջ չեմ լինում, թէ ահա կը գան ու «հրդեհ» կը կանչեն, թէ ահա կտեսնեն, նաւթը պակասեց, ահա կատավարիչն անտեղի նկատողութիւն արաւ. Ազատ եմ և առողջ. իսկ այդ ինչ արժէ. մէկին հարիւր էլ չարժէ... Ո՛չ, եղբայր, եկ գիւղը, չափաւորիր պահանջներդ, միատաժամանակ ապրիր գիւղական աշխատանքով և դու էլ երջանիկ կը լինես.

—Նախանձում եմ քեզ. որովհետև քաջութիւն ես ունեցել գիւղացի ծաղրող փիլիսոփաների հեգնանքներն արհամարհել և դէն շըպրտել շատ անհրաժեշտ բաներ, որոնց ընտելացել էիր երկար ժամանակ.

—Այո, փիլիսոփաներ են գիւղացիք. և նրանք ինձ կը ծաղրէին, դուրս կը մղէին իրանց միջից իբրև մի անպէտք իր, եթէ տեսնէին, որ ես ձեռներս կողքիս դրած՝ կանգնում եմ գիւղամիջում և ոչինչ չանելով հանգիստ, իրանց նայում բարձրից. Նրանք ինձ կը ծաղրէին, եթէ պարապ-սարապ ման գալուց յետոյ, վերջացնէի կոպէկներս ու որտեղից դիմէի, ճանապարհածախս տանելու, նորից ծառայութեան դիմելու համար. Բայց ես այդպէս չարի. գալուցս մի շաբաթ չանցած, դէն գցեցի ես «կրախմալներս» ու կօշիկներս և նրանց տեղ հագայ հասարակ չուստիկ ու չուստեր և առանց ուշացնելու՝ դիմեցի բուն գիւղական գործին, սկզբում յոգնեցի. խորթ թուաց ամենը. ամաչում էլ էի. բայց փոքր առ փոքր սովորեցի, աշխատելն ինձ համար պահանջ դարձաւ և գիւղացիք սկսեցին ինձ յարգել, որովհետև հում շատ-քիչ զարգացում ունիմ, համ էլ իրանցից շատ եմ աշխատում. Հապա մի տեսնես, թէ կիրակի օրերը գիւղացիք ինչպէս են գալիս, խնդրում, որ գնամ այս ծառերի շուաքում կարդամ իրանց համար, պատմեմ, հարցեր առաջարկեմ. Այո, յարգում են ինձ, որովհետև իրանցից բարձր գիւղացի եմ. Մի տեսնես, թէ ինչպէս են ինքնաբերաբար գալիս և մի որ և է ծանր աշխատանքիս ժամանակ իրանց օգնութիւնն առաջարկում. Այդ նրանք ինձանից են սովորել և ես գոհ եմ. Ո՛չ, եղբայր, անիծեմ «կրախմալդ». ամբողջ մի տարի ես էլ այստեղ պահեցի, մտածելով, որ պէտք կը գայ. մի օր հագայ Շուշի գնալու համար. կանչնեցի հայելու առաջ, սազում էր, գեղեցկացնում էր ինձ, բայց շատ խորթ թուաց, համ էլ վիզս հարում էր. տուս ու փուս հանեցի, լուանալ տուի, վիզը կարճացրի, օձիքը փոխել տուի և կակուղ-կակուղ հագայ, թոյլ տուին ուրախ լինելով, որ մի բան շահեցի... Ո՛չ, քեզ ասում եմ, թէ՛ ոնց.

Ես հառաչեցի ու ոչինչ պատասխանել չը կարողացայ. Միքայէլը հասկացաւ, որ կուռում եմ, որ սիրտս փոթորկվում է.

—Նայիր այս գեղեցկութեանը, այս պայծառ երկնքին. Երբ պէտք է վայելես. Բայց ես վայելում եմ. դրան աւելի շատ նշանակեց այն, որ կինս գեղջկուհի է. եթէ քաղաքացի լինէր, գործս կը դժուարանար. բայց օրհնեալ լինի բախտս. կրկնակի երջանկութիւն եմ զգում, երբ Մարգարիտս կարում է, կարկատում է, կերակուր է պատրաստում և շատ անգամ էլ ինձ օգնում գործերիս մէջ. Լօիր, Եղեւ,—յանկարծ կանչեց նա, կարծես միտքը լուսաւորվեց մի նոր բանով,—արի եղբայր, գիւղից մի աղջիկ ուզենք քեզ համար, ամուսնացիր, և այստեղ էլ ապրիր. մի լաւ աղջիկ, գեղեցիկ, առողջ աղջիկ. Հը՞, ինչ ես ասում,—և առանց սպասելու պատասխանիս, գոռաց,—ախջի, Մարգարիտ, եկ այստեղ.

Մարգարիտը, որ գնացել էր ընթրիքի մասին հոգալու, եկաւ.

—Ախջի, մեր գիւղի աղջիկներից մի լաւի տեղն ասա.

Մարգարիտը զարմացած նայեց ինձ ու ժպտաց.

—Այդպէս էլի,—ուրախացաւ նա.—ախ, որքան ուրախ կանցնէ մեզ համար. դուք գործի կը գնաք, իսկ մենք կը մնանք տանը և ինչեր սասես, չենք անի... որքան ուրախ կանցնէ... Դէ ասա, Միքայէլ, ո՞ւմ ուզենք.

թանը, որտեղ պարապում են իրենք տանուտէրը և գիւղական գրագիրը։

Նոր կարգադրութեամբ և շնորհիւ մեր տանուտէրի եռանդուն գործունէութեան՝ ձմեռվայ ամիսներից սկսած գիւղական ճանապարհները սկսել են բարեկարգվել. այդ աշխատանքը դադարեցրված էր. գիւղացիների երկրագործական և այգեպանական աշխատանքներից յետոյ դարձեալ սկսելու են ճանապարհների պակասութիւնները լրացնել. Նորոգված ճանապարհներով սայլեր հեշտութեամբ կարելի է քշել, իսկ մինչև այժմ ձիու որըն էլ դժուարութեամբ էր անցնում, այն պատճառով նրանք անյարմար էին երթևեկութեան համար։

Չորրորդ դասեան դպրոց ունենալու կարիքը այստեղ վաղուց է զգացվում, Նորերս միայն դեբեկցիայի կողմից առաջարկութիւն եղաւ տեղիս երկդասեան դպրոցը քաղաքային դպրոցի վերածելու։ Այդ առաջարկութիւնը ուրախութեամբ ընդունվեց. ժողովուրդը նոյնպէս պատրաստականութիւն յայտնեց շինութեան կողմից լինելիք պակասութիւնները լրացնելու։ Յուսով ենք, որ այդպիսի կարեւոր հիմնարկութեան համար այն մարդիկ, որոնցից կախումն ունի գործի առաջանալը, իրանց ջերմեռանդ աշխատանքով գործին արագ ընթացք կը տան։

Ջիբրայէլի գաւառական հիւանդանոցը գտնվում է Հադրութ գիւղում, որպէս աւելի յարմար տեղ ամբողջ գաւառի ազգաբնակութեան համար։ Այդ հիւանդանոցի բժիշկը, որին ամեն օր բժշկական օգնութիւն ստանալու համար դիմում էին մօտ 100 հիւանդներ, ահա 8-րորդ ամիսն է, որ տեղափոխվել է. այդ պաշտօնը մինչև օրս էլ մնում է բաց նրա համար միայն, որ մեր գաղափարական համալսարանականներից ոչ ոք համաձայնութիւն չէ տալիս այդ պաշտօնը ստանձնելու, պատճառաբանելով, թէ Հադրութը գիւղ է—այնտեղ դիմակահանդէսներ, ներկայացումներ, խնջոյքներ և այլ համանման տեսարաններ չը կան։ Ո՜վ երբեմն գաղափարականներ, ինչու էք մոռացել ձեր ճառերը, ինչու էք մոռացել ձեր բարի և վսեմ զգացմունքները. մտէք ժողովրդի մէջ, այնտեղ աւելի մեծ գործ կայ կատարելու, այնտեղ մինչև օրս էլ թագաւորում են ֆալչիները և դալլաքները. նրանք կեղեքում են ժողովրդի խաւար մասը. եկէք ժողովրդի մէջ և ձեր ներկայութեամբ դիմակազուրկ արէք անողորմ ֆալչիներին, և այն ժամանակ վսեմ և անգնահատելի գործ կատարած կը լինիք։

Գ. Տէր-Սրապիոնեան

ՆԱՄԱԿ ՄԵԾ-ՂԱՐԱՔԻԼԻՍԱՅԻՑ

Օգոստոսի 21-ին

Հիանալի է Մեծ-Ղարաքիլիսան իր գեղեցիկ տեսարաններով, մաքուր, զով և թարմ օդով և առատաբուխ աղբիւրներով. Հէնց դրանով էլ գրաւել է և գրաւում է ամարանոց եկողների անհագին բազմութիւն։ Արեւելեան և հարաւային կողմից շրջապատված է անտառախիտ բլուրներով, որոնց միջից գոռում գոչումով դուրս են գալիս երկու փոքրիկ գետակներ և գիւղից դուրս միանալով, միասին ձեռք ձեռքի տուած մտնում են գիւղը։ Օդը զով է, քամիներ համարեա թէ չեն լինում, եղածն էլ համարեա զեփիւռ կարելի է անուանել։ Այստեղի առողջարար օդի և ջրի ազդեցութիւնը արդէն նկատելի է լինում հիւանդի վրա մի երկու օրում, մանաւանդ երեխաների՝ լուծի ստամոքսի խանգարման և աղիքային հիւանդութիւնների վրա։ Ղարաքիլիսան առողջարար օդի պատճառով գրաւել է դէպի իրեն բժիշկների լուրջ ուշադրութիւնը Խոքախտաւորների համար։

Գիւղը զուտ հայաբնակ է և բաղկացած է մօտ 600 տնից, որոնք պարապում են երկրագործութեամբ, մեղուաբուծութեամբ, վաճառականութեամբ և այլ մանր մունր գործերով։ Ունի մի եկեղեցի ս. Աստուածածին անունով։ Վերափոխման տօնի օրը գալիս է այստեղ ուխտի շրջակայ գիւղերից մեծ բազմութիւն։ Եկեղեցու մօտ գտնված տները, որոնք կազմում են հին գիւղի բեկորները, պահպանել են իրանց նահապետական ձևը՝ փոքրիկ խրճիթներով, նեղ ու աթարապատ փողոցներով և անպարիսպ բակերով։ Իսկ, որա հակառակ, գիւղի նոր մասը, որը ընդարձակվելով հասել մինչև անտառ, ունի եւրոպական գեղեցիկ երկյարկանի շինութիւններ, մեծ պատուհաններով, որոնց մէջ վառվում են նահապետական թոնրի տեղ եւրոպական մեծ պատի վառարաններ և վառվում է ոչ թէ աթար, այլ անտառից բերված փայտեր. մի խօսքով Ղարաքիլիսան կարելի է անուանել գիւղին կպած քաղաք։ Ղարաքիլիսան, բացի Աստուածածին եկեղեցին, ունի նաև մի քանի ուխտատեղիներ, օրինակ, ս. Կիրակի, ս. Սարգիս և ս. Համակատար, որոնք գրաւում են իրանց բնութեան գեղեցիկ տեսարաններով և գեղեցիկ դիրքով բաւականին բազմութիւն։

Ղարաքիլիսա ամարանոց գալիս են Թիֆլիսից, Բագուից, Երևանից և Ալէքսանդրօպօլից ամեն ազգի հասարակութիւն. բայց հետաքրքիր է, թէ ինչպէս են այստեղ անցկացնում ամարանոց եկողները իրանց ժամանակը։ Մի որոշ մասի ուշադրութիւնը գրաւում է տեղական «Արագած» կոչված ընտանեկան այգին, որի մէջ նուագում է զինւորական երաժշտութիւնը և ամարանոց եկողներից կազմող պարերը, որտեղ և հաւաքվում են նաև ձանձրոյթից փախչող բազմութիւնը և օրիորդները, որոնց գրաւում են հէնց այդ բազմութեան մէջ եղած երիտասարդները։ Մի ուրիշ խումբ տալիս է ընտանեկան երեկոյթ, մտածելով ժողովրդի մտաւոր զարգացման և առաջադիմութեան վրա։ Երրորդ խումբը, միացած դերասան Անդրանիկի հետ, տալիս էր մի շարք ներկայացումներ ու ծանօթացնում ժողովրդին, թէ իրական կեանքում որպիսի լաւ և վատ տիպեր են լինում։ Չորրորդ խումբը զբաղված է միմիայն Նարդի «շէշ ու փէնջով» և թղթախաղով։

Ղարաքիլիսայից մօտաւորապէս 20 վերստ հեռաւորութեան վրա դէպի Թիֆլիս գտնվում է «Ջամանլի» կոչված ձորը, որը յայտնի է իր համանուն յայտնի կամուրջով։ Այդ կամուրջը տեսնելու գնում է հետաքրքրվողների մեծ բազմութիւն, որը յիրաւի ցոյց է տալիս ժամանակի գիտութեան և ճարտարութեան չափը։ Ղարաքիլիսայից դէպի այս կամուրջը տանող երկաթուղու գնացքը շատ դանդաղ է շարժվում. նա կրիայի քայլերով, ոլոր մոլոր պտոյտներ անելով, առաջ է գնում դէպի այդ կամուրջը։ Մեծ ձանձրոյթ կը լինէր ճանապարհորդներին, եթէ երկաթուղին այդ դանդաղութեամբ գնար Երևանեան գծի վրա, բայց այս ճանապարհը գրաւում է ճանապարհորդի ուշ ու միտքը, հիացնելով նրա ամեն քայլափոխում նոր բացված հրաշալի տեսարաններով և գեղեցիկ պատկերներով։

Գ. Աղազատեանց

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Մեզ հաղորդում են, որ Փիլօկսերան երևացել է Ցխինվալի մօտ գտնվող Թամարաշէն կոչված տեղում Վասիլ Մաչաբէլու կալուածքում։ Մաչաբէլի որոշել է բազմացնել ամերիկական վազերի տունկերը, որոնք չեն վնասվում Փիլօկսերայից։ Մի երեք տարի սրանից առաջ կալուածատէրը արդէն ձեռք է բերած եղել ամերիկական վազեր և արդէն ունի բաւականաչափ տունկեր, որոնցով մտադիր է վերանորոգել իր այգիների այժը։

—

Մեզ հաղորդում են, թէ շրջիկ կաթնարանը, որ ներկայումս գտնվում է Դարաչիչագի շրջանում, շուտով կը վերադառնայ Փամբակի կողմերը և սեպտեմբերի 15-ին կը վերջացնէ այս տարվայ համար ծրագրած իր գործունէութիւնը։

—

Ցէյլոնի և հնդկական թէյերի վրա, որոնք Ռուսաստան են բերվում եւրոպական և Սև ծովեան սահմանների վրայով, մաքսը աւելացած է։ Մինչև այժմ իւրաքանչիւր պուդ թէյից մաքս էր առնվում 31 րուբլի 50 կոպէկ, իսկ այսուհետև ամեն մի պուդից մաքս կառնվի 33 րուբլի։ Մաքսը չի աւելացնվի միայն այն թէյերի վրա, որոնք Ռուսաստան են մտնում Պարսկաստանի վրայով։

—

Մեզ հաղորդում են, որ այս տարի Գորու գաւառում հունձը միջակ է. հողագործները վնասվել են գարնան ցրտերից, քամիներից և երաշտից։

—

Թարթառ կայարանից հեռագրում են «Кавказъ» լրագրին. «Օգոստոսի 19-ի գիշերը, Եւլախ կայարանի մօտ, բարբարոսաբար սպանվեցին վեց հոգի սարօվցի հայեր։ Պատճառը վրէժխնդրութիւնն է։ Մարդասպանները, վեց հոգի, այժմ ձերբակալված են ոստիկանութիւնից և բանտարկված»։

—

Գագրիի ցուցահանդէսի կարգադրիչ մասնաժողովը խնդրում է մեզ հաղորդել, որ ցուցահանդէսի ժամանակ տեղի կունենայ լաւագոյն գութանների մրցութիւն, որին կը մասնակցեն թէ այնպիսի գութաններ, որոնք բանեցնվում են լեռնային քարքարոտ տեղերում և թէ այնպիսիները, որոնք բանեցնվում են անտառից նոր մաքրված դաշտերում հողը մշակելու համար։ Ամենալաւ գութանների տէրերը կը ստանան, բացի պարգևի, ոսկեայ մեդալ։

—

«Кавказъ» լրագիրը հաղորդում է, որ մամուլի գործերի գլխաւոր վարչութիւնը թոյլ է տուել «Աղբիւր» ամսագրի և «Տարազ» շաբաթաթերթի խմբագիր-հրատարակիչ Տ. Նազարեանին հրատարակել ամսագիրն ու շաբաթաթերթը նոր ծրագրով։

—

Մայրաքաղաքի լրագիրների ասելով, գաղթականական գլխաւոր կոմիտէտում հարց է բարձրացրած կազմակերպելու Երևանի նահանգի մի քանի տեղերում գաղթականական նոր հողաբաժիններ։ Այս պատճառով կոմիտէտը դիմել է Կովկասեան ջրաբաշխական վարչութեան՝ խնդրելով առանձին ուշադրութիւն դարձնել այդ նահանգում ջրային ոռոգման սիստեմի զարգացման վրա։ Այս հարցը մանրամասնաբար քննելու համար կոմիտէտը մտադիր է ուղարկել Երևանեան նահանգը առանձին մասնագէտներ։

—

Բագւում, օգոստոսի 25-ին, տեղի ունեցաւ մտաւոր աշխատանքով զբաղվող անձերի ընկերութեան արտակարգ ժողովը՝ կոմս Լ. Ն. Տօլստոյի ծննդեան 75-ամեայ յօբելեանը տօնելու առիթով։ Ընկերութեան անդամ Գուրովի առաջարկութեամբ, ժողովը որոշեց երկու թոշակ սահմանել Տօլստոյի անունով Բագուի ուսումնարանական հաստատութիւնների մէջ, մէկը աղջիկների, իսկ միւսը տղաների համար, ձեռք բերել յօբելեարի պատկերը և կախել ընկերութեան շինութեան մէջ։ Բացի սրանից ժողովը որոշեց արտակարգ ընդհանուր ժողով հրաւիրել Տօլստոյին պատուաւոր անդամ ընտրելու համար։

—

Արդուինից «Нов. Время» լրագրին հեռագրում են. «Օգոստոսի 25-ին կը լրանայ Լազիստանի սանջակի եօթ շրջանների և Ռւալդիրեան սանջակի երկու շրջանների Բերլինի դաշնագրով Ռուսաստանի հետ միացման քսանևհինգամեակը։ Այդ շրջաններից կազմվեցին Աջարեան, Արդուինի և Բաթումի շրջանները։ Արդուինի շրջանի բնակիչների թիւն է այժմ 56,601 հոգի. միացման օրը նրանց թիւն էր 45,992. Նրանցից թիւրքերն էին—43,039, հայերը միայն 2,853 հոգի, ապա հայերի թիւը եռապատկվեց. ամբողջ առեւտուրն ընկաւ նրանց ձեռքը։ Քաղաքներ չը կան, գիւղաքաղաքներ երկուսն են՝ Արդուինը 6780 հոգի ազգաբնակութեամբ, Արդանուչը—1030 հոգի, համարեա բացառապէս հայեր. ռուսներ չը կան երկրի մէջ։ Թիւրք գիւղերը 160 են, հայ գիւղեր—6. Ժողովրդական լուսաւորութեան դպրոցները երկու են՝ Արդուինում և Սաալէրլաքաղում, երեք հայ-կաթօլիկների և 160 մահմեդական մէդրէսէներ։ Գլխաւոր պարապմունքն է երկրագործութիւն և անասնա-

---

—Սպասէք, սպասէք,—ծիծաղեցի ես,—այնքան շտապեցիք, որ կարծեցի թէ՝ ամուսնացայ՝ պրծայ։ Չէ, այդ թողէք, դեռ ժամանակը չէ։

—Էլ երբ է ժամանակը, յիմարի գլուխ,—բարբոքվեց Միքայէլը,—արդէն 28 տարեկան ես, բայց Բուլախանին քեզ քառասուն է դարձրել. ինչու ես այդքան դատարկ, երբ պէտք է ձեռք քաշես քո անհամ դատողութիւններիցդ.—փող չունեմ, հրախմալ(?), կօշիկներս... թէհ, ուղղակի զզուելի ես։ Գնա, էլի գնա քո ծառայութեանդ. ծառայիր, ծառայիր... Ո՞ւր մնացին քո երազներդ. չէ՞ որ դու գիւղը արքայութիւն էիր դարձնում, իսկ գիւղացիներին՝ հրեշտակներ։ Չէ՞ որ դու յանուն գաղափարի, քահանայական կոչումն անգամ ստանձնել էիր ցանկանում, ընկերութիւններ էիր սարքում, գիւղատնտեսութիւն էիր ուզում զարգացնել, այդ ճիւղին վերաբերեալ գրքեր անգամ բերել տուիր. հիմա ինչ է եղել քեզ։ Ես մենակ եմ, եկ, օգնիր ինձ, մենք եղբայրներ չենք, բայց ընկերներ ենք. եղբայրների մէջ այն չէ լինում, ինչ որ մտերիմ ընկերների մէջ. ես կաշխատեմ, կը գործեմ, կը բերեմ, դու մի տարի մնա, կողմնակի կերպով զանազան փոքրիկ աշխատանքներ կատարիր, գիւղացիների հետ յարաբերութեան մէջ մտիր, կը վարժվես, կը սիրես, այն ժամանակ եթէ աղաչեմ էլ, չես գնայ գիւղից։ Հապա մի երեւակայիր.—աշխատանքից վերադարձել ենք, գիւղացիների զրուցելով, նրանց սովորեցնելով, երեկոյեան վերցրել ենք լրագիրը, կարդում ենք, վիճում ենք, գրում ենք մեր տպաւորութիւնները, մեր կանայք էլ խաղում են, ծիծաղում են, և ազատ օրերում՝ դուրս ենք գալիս անտառները, ման ենք գալիս ցօղազարդ այգիներում, նստում ենք յստակ, խոխոջացող աղբիւրների կողքին... ահա կեանքը.—ոգևորութեամբ աւելացրեց Միքայէլը։

Ես տխրեցի. այո, լաւ էր ասում Միքայէլը. կեանքիս ամենալաւ տարիներն անց էք կացրել ծառայութեան մէջ, միշտ հոգեկան զրկանքներ կրելով, առանց ոչ ոքի օգնելու, առանց ոչ ոքի անելու այն, ինչ որ ամենատարրական պարտականութիւնն է պահանջում և երբէք չէի վայելել այն, ինչ որ բնութիւնն էր պարգևել առատապէս։

—Խնդիրը ծանր է, Միքայէլ,—ասացի ես, հառաչելով,—դու հեշտ ես վճռում, որովհետև, անկեղծ եմ ասում, քաջ ես և ուժեղ բնաւորութիւն ունես. բայց ես առ այժմ ցանկութիւններ ունեմ, բարի, բարձր ցանկութիւններ, որոնց իրագործումն ինձ անչափ դժուար է թւում։ Բայց և այնպէս, դեռ վեց շաբաթ ունեմ և անպայման մի վերջնական որոշման պէտք է գամ այդ ժամանակամիջոցում։

III

Հրացանն ուսիս, կամաց-կամաց բարձրանում էի դէպի գիւղի գլխին գտնվող բարձր բլուրը, որի ուղիղ գագաթին ցցվում է մի աւերակ մատուռ. ճանապարհը դժուար էր, բայց բարձրանում էր կանաչազարդ արօտատեղիներով և ես չէի յոգնում, մանաւանդ որ զբաղված էի զանազան մտքերով։ Միքայէլը անգամ էր մնալ գիւղում. բայց առանց փողի ես ինչ կարող էի անել. գործիքներ են հարկաւոր, ձի է հարկաւոր, լրագիր, գրքեր, տան մէջ մի քիչ գոնէ յարմարութիւններ են հարկաւոր, իսկ այդ բոլորը հոգալու համար փող հարկաւոր էր, թէ չէ. փող, որ չունէի...։ Բայց եթէ իսկապէս Միքայէլի ասածն անէի, ամուսնանայի և նրա նկարագրած կեանքն անց կացնէի, թէկուզ փող էլ չը լինէր... հրաշալի բան... և մտքումս սկսեցի գիւղում իմ ճանաչած աղջիկների պատկերները յիշել։

Կաքաւների ձայները ցրվեցին մտքերս և ես զգուշութեամբ վեր սողացի. բայց թռչունները ինձանից աւելի զգոյշ գտնվեցին ու թռան։ Քիչ յետոյ վանքի աւերակների տակն էի։ Ես նայեցի չորս կողմս. տեղը բարձր էր և նայելու մեծ հորիզոն ունէր. առաջս էին գիւղի արտերով ծածկված դաշտերն ու կանաչ այգիները. հեռւում արծաթէ գօտու նման պսպղում էր Կարկառ գետը, որ իր ջրերով անթիւ—անհամար այգիներն էր ոռոգում. յետս ընկած էին սարերի կուտակումները, ծածկված մթին անտառներով... Ամեն կողմ կանաչ, ամեն կողմ մարգեր, ամեն կողմ նախշուն(?) գեղեցկութիւն։ Բնութեան այդ հրաշալիքներից մերկացած և օրօրվելով բլրի ծայրին խաղացող հովից, ես ննջեցի. քաղցր էր քունս և արևը թեքվելու ժամանակ միայն արթնացայ։ Բայց այն ինչ տեսարան էր... եսբնի ոչ մի նկարչի ճարտար վրձինը դեռ ես չէր նկարած բնութեան այդպիսի մի վեհ կոտոր, երևի ոչ մի բանաստեղծ դեռ չէր երգել այդպիսի մի աննման չքնաղութիւն։

Տեսարանը փոխվել էր. կարծես դիւթական գաւազանի զօրութեամբ՝ անհետացել էին դաշտերն ու մարգերը, այգիներն ու պարտէզները, սարերն ու ձորերը. սպիտակ ամպերը անհագին տարածութեամբ վարագուրել էին հորիզոնը ամեն կողմերից և միայն բլրի ծայրն էր ազատ մնացել այդ սպիտակ քօղից, որից բարձր մշտնջենական արեւն էր ցոլում։ Եւ ես այդ բարձունքից միակ վկան էի, թէ ինչպէս ամպերը միմեանցից շղթայված, անշարժ կանգնել, ծովացել են, և այնքան հարթ ու սպիտակ, կարծես յղկած մակերևոյթով։ Այդ էր այն սպիտակ չալման, որով բանաստեղծը իր սիրած լեռների մազը ճակատն էր փաթաթում։ Եւ ես մի րոպէ ցանկացայ լինել այն ամպերի վրա. գտնել այնտեղ, իշխել նրանց։

Արևը կամաց-կամաց յենվում էր Քիրսի ծայրոտ ծերպերին. յափշտակված բնութեան այդքան ջքանչելիքներից, թեթև քայլերով սկսեցի իջնել բլրից, զգալով, որ ես չնչում եմ այն, ինչ որ երազում էի, տեսնում էի այն, ինչ որ երևակայում էի։ Բայց ես ընկճված էի։ Բնութեան վեհութիւնը յաղթահարել էր ինձ։

(Կը շարունակվի)

պահուստն։ Դրանք են ներկայ 25-ամեակի դրական փաստերը։ Բայց ահա և բացասականները՝ Բաթումից շաբաթը միայն մէկ անգամ է պոստ ստացվում, կայ միայն պոստային հաղորդակցութիւն ճանապարհորդների համար Բաթումի և Արդուինի միջև Արդահանեան խճուղիով. չը կայ պոստային օպէրացիաներ շրջանի մէջ կատարվում են միայն Արդուինում, թէպէտ և Արդանուչում գտնվում է հեռագրատունը։

—

«Իվէրիա» լրագրի ասելով, Թիֆլիսի ոստիկանապետ Կովալեօվ ժամանակաւորապէս թողնում է իր պաշտօնը։

—

ՇՈՒՇՈՒՑ մեզ գրում են. «Կիրակի, ամսիս 24-ին, երեկոյեան 9 ժամին, քաղաքից մի քանի հոգի ձիով ճանապարհվեցին դէպի Քարին-Տակ գիւղի Տէր-Յակոբեանի այգին, որտեղ նրանց սպասում էին իրանց ընկերները՝ երիտասարդ Միքայէլ Թամիրեանցը Բ. Տէր-Սահակեանի հետ։ Քաղաքից կէս վերստ հեռանալուց, նրանց մօտենում են երկու զինված Թիւրք աւազակներ և առանց պատճառի ու առիթի, իսկոյն հրացանի մի հարուածով տեղն ու տեղը գլորում Թամիրեանցին, վերցնում նրա վերարկուն, ժամացոյցը և գրպանում եղած փողերը։ Եղեռնագործները իսկոյն չքանում են. դժբաղդ զոհը, յայտնի բարեգործ Թամիրեանցի հանգուցեալ միակ եղբօրորդին է, 27 տարեկան հասակում։ Հինգ տարի է նա ամուսնացած է և ունի երեք ժառանգ։ Զարհուրելի է մօր և կնոջ դրութիւնները»։

—

ՇԱՄԱԽՈՒՑ մեզ գրում են. «Օգոստոսի 21-ին մեր տուած ներկայացումից, յօգուտ քաղաքական դպրոցի աղքատ աշակերտների, գոյացած արդիւնքը եղել է ընդամենը 108 րուբլի 70 կոպէկ, որից արել ենք բեմական անհրաժեշտ ծախսեր 60 ր. 47 կ.. Մնացել է զուտ արդիւնք 48 րուբլի 23 կոպէկ, որ և յանձնեցինք տեղական իշխանութեանը նպատակին գործադրելու համար։ Շնորհակալութեան արժանի է տեղական զօրքի պ. փոխ-գնդապետը, որ չը խնայեց ձրի տալ զինուորական երաժշտական խումբը և ներկայացման դահլիճ, նոյնպէս այն յարգելի օբերօֆիցերներն ու պարոնները, որոնք աջակցեցին, թէ տոմսակներ տարածելու մէջ և թէ ներկայացման։

—

ՇՈՒՇՈՒՑ մեզ գրում են. «Ամսիս 21-ին, հինգշաբթի, քաղաքային գրադարանի մասնաժողովի անդամ պ. Գ. Տէր-Միքէլեանի նախաձեռնութեամբ և տնօրինութեամբ սարքվեց մի երեկոյթ նոյն գրադարան-ընթերցարանի օգտին բուլվարում, նորակառոյց րօտոնդի մէջ՝ առաջին անգամ։ Ներկայ էր ընտիր հասարակութիւն, հայ, ռուս և Թուրք՝ կանայք և տղամարդիկ։ Տեղի ունեցան եւրոպական և ռուսական պարեր. հանդիսականները վայելեցին թէյ և միրգ՝ ձրի։ Մուտք նշանակված էր մի րուբլի հասարակաւորների համար, 50 կոպէկ ուսանողների և աշակերտների համար։ Զուտ արդիւնք կարելի էր ունենալ աւելի շատ, բայց, շնորհիւ մի քանի աննպաստ հանգամանքների, ստացված է, ինչպէս ասում են, 150 րուբլի։ Երեկոյթը անցաւ շատ ուրախ. կարգապահութիւնը օրինակելի. կէս գիշերին մօտ հանդիսականները ցրվեցան գոհ տրամադրութեան տակ։»

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ԹԻՒՐՔԵՐԸ

—

Մակեդոնացիների ներքական կռիւը օրէցօր աւելի ու աւելի տագնապալի է դարձնում Թիւրքիայի վիճակը. ճիշդ է, նա ունի բազմաթիւ զօրք և արդէն կռուի դաշտ է հանել նրա մեծ-մեծ չարքերը, ունի ընդարձակ երկիրներ, բայց այդ բոլորն էլ միայն արտաքին ոյժ է՝ զուրկ հիմքից, կարգապահութիւնից ու տնտեսական նպաստող գործօններից։ Եւ այդ արտաքին ոյժն էլ կամաց-կամաց քայքայվում է, աւելի սուր կերպարանք տալով ճգնաժամին։

Կառավարութեան յոյսը մահմեդական տարրն է, բայց այս վերջինն էլ իր տգիտութեամբ ու մոլեռանդութեամբ շատ սակաւ նշանակութիւն ունի այս կուլտուրական դարում։

Թիւրք հայրենասէրներից շատերը յոյս էին դրել լիբերալ կուսակցութեան կամ ուրիշ խօսքով տասած «երիտասարդ Թիւրքերի» վրա, բայց իրողութիւնը ցոյց տուեց, որ դրանք էլ զուրկ են կենսունակութիւնից և անկարող են ազգային հիմք դառնալ։

Ահա թէ այդ մասին ինչ են գրում «Information» թերթին Կ. Պօլսից.

—...Ցատալիզմը ծանրացել է այս թշուառ երկրի վրա, նրան կատարելապէս անզօր դարձնելով։ Երիտասարդ Թիւրքերի կուսակցութիւնն էլ, որի վրա այնքան յոյսեր էին դրված, կարծես մեռած է... Այդ կուսակցութիւնը բաժանվել է երկու մրցակից խմբակների։ Դրանցից մէկը, որի պարագլուխներն են Մահմուդ փաշայի որդիները, լիբերալ ուղղութեան կողմնակից է. իսկ միւսը, որի պարագլուխն է Ահմեդ Ռիզա փաշան, զուտ ազգային Թիւրքական կուսակցութիւն է, որը ծայրահեղ թշնամութեամբ է վերաբերվում դէպի բոլոր միւս դաւանութիւնները և ազգութիւնները Լիբերալների օրգանն էր «Osmanli»ն, իսկ մոլեռանդ պահպանողականները՝ «Chonrai Ummet»։ Բայց անզգուշութիւնը, չայլութիւնը և մի շարք ուրիշ հանգամանքներ ստիպեցին Ռիզա փաշայի որդիներին դադարեցնել իրանց օրգանը։ Նրանց կողմնակիցներն էլ հեռացան պակասեցին և այդպիսով այժմ մեր աչքի առաջ կատարվում է այդ պատմական կուսակցութեան ոչնչացումը, որով և անհետանում է նոյն իսկ այն փոքրիկ խմբակը, որը նպատակ էր դրել հակառակել Թիւրքերի կատաղի մոլեռանդութեանը և ազատամիտ ճանապարհով պաշտպանել հայրենիքի գոյութիւնն ու պատիւը։

Միւս կուսակցութիւնը զուտ ազգային է՝ մոլեռանդ Թիւրքերից բաղկացած, որոնք քարոզում են սրբազան կռիւ գեաուրների դէմ։ Դրանց նշանաբանն է՝ «Թիւրքիան միայն Թիւրքերի համար»։ Այդ կուսակցութիւնը պանիսլամիզմի ներկայացուցիչն է, որ դիմադրում է հայերի և մակեդոնացիների ազգային ձգտումներին։

Ահա այդպէս Թիւրքիան միանգամայն զուրկ է առաջադէմ տարրից։ Երիտասարդ Թիւրքերի կուսակցութիւնն էլ զուրկ է կուլտուրական ոյժից, ազատամիտ գաղափարներից։ Թիւրք ամբողջ ազգաբնակութիւնը դեռ կաշկանդված է կրօնական մոլեռանդութեան շղթաներով, որոնք բոլորովին չեն մաշվել երկար տարիների ընթացքում։

ՆԱՄԱԿ ԳԵՐՄԱՆԻԱՅԻՑ

—

Լայպցիգ, օգոստոսի 26-ին

Այս օրերս հեռագիրը լուր բերեց, որ «Մշակի» աշխատակից պ. Լ. Բաբայեան ընտրված է Թէհրանի երկսեռ դպրոցների տեսուչ։ Փաստը բաւական ուրախալի է. ուրախալի է այն տեսակէտից, որ գործի գլուխ է անցնում եւրոպական կրթութեամբ զինված և որ ամենագլխաւորն է՝ մի երիտասարդ և եռանդոտ մարդ։ Պարոնը արդէն մի քանի տարի ուսուցիչ է եղել մեր Թեմական դպրոցներում, և թէև տեղի ինտրիգներն անկարող լինելով տանել, վերջը ստիպված է լինում հրաժարվել իր պաշտօնից, բայց, այնուամենայնիւ, նա կարողացել է ձեռք բերել բաւական փորձառութիւն։ Եւ այժմ, իբրև փորձված մի անձնաւորութիւն, մօտենում է տեսչական պաշտօնին։ Մենք յոյս ունենք, որ Թէհրանի հասարակութիւնը շատ գոհ կը լինի իր կատարած ընտրութիւնից։ Պարոնը վաղը ճանապարհվում է։

Բարի ճանապարհ և աջողութիւն։

Ուս.—Երկ.

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—

—«Frankfurter Zeitung» լրագրին Կ. Պօլսից հեռագրում են, որ Միացեալ-Նահանգների կառավարութիւնը կը պահանջէ Բէյրութի նահանգապետ Րէշիդ-բէյի պաշտօնանկութիւնը, որովհետև նա է մեղաւոր, որ անփոյթ են վերաբերվում դէպի եւրօպական հիւպատոսները և ապահովութեան կատարեալ բացակայութիւն է տիրում Բէյրութում։ Բացի դրանից Ամերիկան օգուտ կը քաղէ նորերս տեղի ունեցած ինցիդէնտից լուծելու համար այն հայ-գաղթականների հարցը, որոնք թւով մի քանի հազար գտնվում են Ամերիկայի Հիւսիսային Նահանգներում։ Նրանք ընդունել են ամերիկական հպատակութիւն։ Այդ գաղթականներից շատերի կանայքը և երեխաները մնում են Թիւրքիայում, որովհետև Բ. Դուռը դէմ է նրանց գաղթելուն, Թիւրքաց հպատակներ յայտարարելով նրանց։

—Ինչպէս հաւաստացնում են լրագիրները, աւստրիական Ֆրանց-Յովսէփ կայսրի ռումինական թագաւորի հետ նորերս տեսակցութեան ժամանակ լուրջ որոշումներ են կայացել և իբր թէ շուտով զէնքի կը կանչվեն աւստրիական երեք զօրաբաժիններ։ Սպառազինութիւնը իբր թէ նկատի ունի բալկանեան գործերը։

—Թիւրքական մաքսատունը Սօլունում, ապրանքները քննելու ժամանակ, յաճախ ամենաանխնայապատակ վնաս է հասցնում տէրերին։ Մի քննութեան ժամանակ մաքսատան պաշտօնեաները բաց արին մէկը միւսից յետոյ սարդինեան ձկան 500 թիթեղեայ արկղիկներ։ Իւղով տակառները ոչ միայն բաց էին անում, այլ և յետ էին ածում ուրիշ ամաններում։ Հիւպատոսները մտադրութիւն ունեն միջամտել արտասահմանեան առևտրականների շահերը պաշտպանելու նպատակով։ Մի և նոյն ժամանակ ռազմամթերքները գաղտնի կերպով անց են կացնվում անդադար։ Բուֆա գիւղում Թիւրքական պահապան զինւորները կալանաւորեցին մի կնոջ, որը տեղական սովորութեամբ գլխի վրա տանում էր մի զամբիւղ՝ ծծկեր երեխայով։ Քննութիւնից յետոյ զամբիւղում երեխայի փոխարէն գտան 500 փամփուշտներ Մանլիխէրի հրացանների համար։ Կինը խոստովանեց, որ փամփուշտները պէտք է հասցնէր լեռներում թագնված հրոսակախմբին։

—Բերլինում լուր է տարածվել, որ արեւելեան ընկերութեան «Պիրգօս» շոգենաւի վրա պայթիւն է առաջացել բաց ծովում։ Կարծում են, որ դա մակեդոնական յեղափոխականների գործն է։

—Որովհետև սուլթանը հրամայել է բանալ Կ. Պօլսի մաքսատան մօտեղ բոլոր արկղները, այդ պատճառով եւրօպական մի քանի դեսպաններ դիմեցին Բ. Դրան, առաջարկելով որքան կարելի է շուտ իմաց տալ այդ դէպքերում այն անձանց, որոնց հասցէին ուղարկված են արկղները։ Նոյնպիսի նախազգուշական միջոցներին է վերաբերվում և սուլթանի այն հրամանը, որ սէլամլըքի ժամանակ սրանից յետոյ մասնակցեն միայն հինգ հինգ հոգի իւրաքանչիւր դեսպանատնից։

—Օտար պետութիւնների և գլխաւորապէս ռուսաց հովանաւորութեան ներքոյ գտնվող բուլղարները հեռացան Սալոնիկից իրանց ընտանիքների հետ միասին. Մնացել են միայն քչերը։ Բուլղար բայաները նոյնպէս կամենում էին հեռանալ Սալոնիկից, բայց անցագրեր չը ստացան Թիւրքաց իշխանութիւններից. Նրանց, ըստ երևոյթին, կամենում են պահել որպէս պատանդներ։

—Մակեդոնիայից ստացված վերջին տեղեկութիւններն ասում են, որ ապստամբութիւնը Բիտոլեան շրջանում իր գագաթնակէտին է հասել, և չը նայելով որ Թիւրքերը աւերում են քրիստոնեաների գիւղերը, հրոսակախմբերը չեն յուսահատվում։ Ապստամբների ձեռքումն են գտնվում ամբողջ Դէմիրհիսարեան շրջանը, Կրչէվօ քաղաքը և նրա ամբողջ գաւառը, Լէրինեան և Բէաէնեան դաշտերը, Կաստուրեան լեռնային շրջանը, Կլիսուրա և Նէվէսկա ռումինական մեծ գիւղերը, ամբողջ Մօրիխովեան շրջանը և այլ մի քանի տեղեր։

—Սօլունից հաղորդում են, որ այնտեղ բերել են մեծ թւով Թիւրքաց վիրաւորված զինւորներին։ Սկոպեան, Սէրեան և Բիտոլեան շրջաններից։ Մակեդոնիայի բոլոր մեծ քաղաքների շուրջը թնդանօթներ են դրված ապստամբների յարձակումից պաշտպանելու համար։ Կ. Պօլսից հրաման ստացվեց, որ Մակեդոնիայի ամբողջ Թիւրք ազգաբնակութիւնը տեղափոխվի քաղաքները։ Թիւրքաց զինւորները յուսահատվել են և մեծ բազմութեամբ փախչում են գնդերից։ Կալանաւորված են շատ փախստական զինւորներ։

—Դրամի անյետաձգելի կարիքի պատճառով, Թիւրքիան պահանջում է նոր փոխառութիւն սարքել օսմանեան բանկում, առաջարկելով ապահովութիւն նոր գլխահարկը և գրաստի վրա եղած հարկի բարձրացումը։

—Մակեդոնիայի բարձր հոգևորականութիւնը յայտնեց բուլղարական մեծամեծներին և ուսուցիչներին, որ բուլղարական էկզարքոսութեան ստորադրել եկեղեցիների և դպրոցների գոյութիւնը շարունակել այլ ևս անհնարին է դարձել։ Հոգևորականութիւնը առաջարկում է յունադաւան բուլղարներին կաթօլիկութիւն ընդունել և դիմել Արևմտեան Եւրօպայի պաշտպանութեանը Թիւրքիայի անլուր գազանութիւնների դէմ։ «Бѣлградскія Новости» հաղորդում է, որ կաթօլիկութիւնը մեծ աջողութիւններ է ձեռք բերել։ Կուչ քաղաքում և Սօլունեան շրջանի գիւղերում Թիւրքական բռնութիւնների և գազանութիւնների ճնշման տակ յունադաւան գիւղերի ազգաբնակութիւնը կաթօլիկութիւն է ընդունում։ 16 գիւղեր արդէն կաթօլիկութիւն ընդունեցին, և շուտով, շատ հաւանական է, կաթօլիկութիւն կընդունեն և շատ ուրիշ գիւղեր։ Բօսնիայից Հին-Սերբիա եկան շատ կաթօլիկ քահանաներ և գթութեան քոյրեր, որոնք լաւ գիտեն սերբիական լեզուն և ագիտացիա են անում ուղղափառ սերբերի միջև, համոզելով նրանց կաթօլիկութիւն ընդունել։

—«Zeit» լրագրին հաղորդում են Թէհրանից, որ պարսից Շահը վերջերս շատ դժգոհ է մեծ-վեզիրից և կը ցանկանար ստիպել վերջինին հրաժարական տալ։ Մեծ-վեզիրին գլխաւորապէս մեղադրում են այն բանում, որ նա շատ բարեացակամ վերաբերմունք ունի դէպի Ռուսաստանի նախագծերը Պարսկաստանում։ Վիէննայի լրագիրը այդ առիթով նկատում է, որ Թէհրանի արքունիքում կազմվել է անգլիական պաշտպանութիւնը վայելող մի առանձին խումբ, որ նպատակ ունի Անգլիայի օգնութեամբ ինտրիգներ լարել Ռուսաստանի ազդեցութեան դէմ։

«ՄՇԱԿԻ» ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՌՈՒՍԱՑ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԻՑ

28 օգոստոսի

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ։ Մեծ Իշխան Միխայէլ Նիկօլայեվիչի առողջական դրութիւնը մի քիչ լաւ է։ Գիշերն հանգստութեամբ անցկացրեց։

ԻՕԿՕԳԱՄԱ։ Հաղորդում են Ինկօյում պատահած ժանտախտի մի դէպքի մասին։ Ինկօյը վտանգաւոր է յայտարարված։ Նիւչժուանում ժանտախտ յայտնվեց. կիրակի օրը 18 մահվան դէպք պատահեց։

ՍԼԱՎԵԱՆՍԿ։ Քաղաքային խորհուրդը նախագահի օգնական Սաքանինի միջնորդութեամբ միաձայն վճռեց ձրիաբար յանձնել «Մամուլի գործիչների ռուսական ընկերութեանը» մի հողաբաժին՝ բժշկութեան կարօտ տպագրական գործիչների համար սանատօրիում շինելու։

ՕՐԵՕԼ։ Ցուցահանդէսի ազգագրական բաժինը իր վրա ուշադրութիւն է գրաւում հին իրերի առատութեամբ։ Մեծ Իշխան Թագաժառանգը բարեհաճեց այցելել այդ բաժանմունքը և հետաքրքրվեց քնար ածող երաժիշտներով, որոնք բաղդ ունեցան իրանց գործիքների վրա մի քանի եղանակներ նուագելու։

Օրլօվի ազնուականութեան տուած նախաճաշի ժամանակ Մեծ Իշխան Թագաժառանգը բարեհաճեց ասել. «Պարոններ, շնորհակալ եմ սիրալիր հիւրասիրութեան համար. իբրև այստեղի հողատէր ես առաջին անգամն է, որ ախորժելի հնարաւորութիւն եմ ստանում անձամբ շնորհաւորելու Օրլօվի ազնուականութիւնը՝ այսօրվանից իմ սրտին մօտ ազնուականութեան նահանգական տան մէջ։ Խմում եմ ձեր կենացը, պարոններ, ձեր ընտանիքների ու գիւղատնտեսական ձեռնարկութիւնների աջողութեան կենացը։»

Կ. ՊՕԼԻՍ։ Նազիմ-փաշան ժամանեց Բէյրութ երկու բատալիօնների հետ միասին։ Ձերբակալված են անկարգութիւններ նախաձեռնողներից շատերը։ Մի քանիսին պէտք է աքսորեն։ Բէյրութում այժմ նորից թագաւորում է խաղաղութիւնը։

ԲԵԼԳՐԱԴ։ «Народны Листы» թերթի այսօրվայ համարը յարքունիս գրաւվեց այն պատճառով, որ նրա մէջ զետեղված էր բանտարկված օֆիցէրների կոչը, որով նրանք հրաւիրում են ընկերներին պահանջել, որպէս զի արքայասպանները բանակից դուրս արտաքսվեն։

ՄՕՍԿՎԱ։ Ելիզաւետինեան բարեգործական ընկերութիւնը 75,000 րուբլիով ձեռք բերեց Պետրօվսկօ—Րազումօվսկում մի հողաբաժին՝ շինութիւններով և բաց է անում ապաստարան 180 երեխաների համար,

ՀՌՈՄ։ Կ. Պօլսից ստացած տեղեկութիւնների համեմատ Բ. Դուռը յայտնեց իտալական դեսպանին, թէ Դամասկօսի վալին հրաման ստացաւ առանց դանդաղելու Բէյրութ գնալ մի գունդ զօրքի հետ խաղաղութիւնը վերականգնեցնելու համար։ Անկարգութեան գլխաւոր նախաձեռնողները կը ձերբակալվեն և կաքսորվեն։ Լիբանանի նահանգապետից էլ պահանջված է աջակցութիւն ցոյց տալ, որպէս զի խռովութիւնը չը տարածվի։

ԲԵԼԳՐԱԴ։ Հրավառութեան առիթով փողոցը լցված ամբոխի միջից բաժանվեցին մօտ 150 ցուցարարներ և ուղևորվեցին դիմադրական թերթերի «Вечерни Новости» և «Народны Листы» խմբագրատները։ Վերջինիս լուսամուտների ապակիները ջարդել են։ «Вечерни Новости» սեփականատէրերը գնդակահարում էին լուսամուտից։ 4 մարդ վիրաւորված են։ Ցուցարարները ուզում էին ուղևորվել դէպի Թիւրքական դեսպանատունը, բայց ձիաւոր ոստիկանները նրանց արգելեցին։

Կ. ՊՕԼԻՍ։ Նազիմ փաշան նշանակված է Բէյրութի վալի։ Ազգաբնակութիւնը նրան հանդիսաւոր ընդունելութիւն ցոյց տուեց։

ՍՕՖԻԱ։ Այն յայտագրի մէջ, որ վաղը պէտք է յանձնվի մեծ պետութիւնների ներկայացուցիչներին, մասնանիշ արված կը լինի, թէ 55,000 բուլղարներ առանց ապաստարանի են մնացել։

Կ. ՊՕԼԻՍ։ Բէյրութի խառնակութիւնները առաջացել են ամերիկեան նաւախմբի յայտնվելու պատճառով։ Ամերիկացիներն ուզում էին զօրք ափ իջեցնել, բայց վալին հակառակեց, թէ ինքը պատասխանատու չէ, եթէ ամե-

րիկացիները իրականացնեն իրանց մատղրութիւնը։

ԲԵՐԼԻՆ։ Գերմանական և աւստրիական կայսրների հանդիպումի ժամանակ—Վիէննայում ներկայ է լինելու պետական կանցլեր Բիւլօվը։

ԲԷԼԳՐԱԴ։ Ձերբակալված է Թագաւորի նախկին անձնական բժիշկ Վէլիչօվիչը։ Նիշում ձերբակալված օֆիցէրներին փոխադրեցին բերդը։

ԱԹԷՆՔ։ Կրետացիների մի զինված խումբ անցաւ յոյն-թիւրքական սահմանագլուխը, բայց ստիպված էր Թեսալիա վերադառնալ։ Սահմանի պահպանութիւնը ուժեղացնելու են։

ԲԵՐԼԻՆ։ «Deutsche Bank»-ում ստացված պաշտօնական հաղորդագրութեան համեմատ պարտքը միացնելու իրադէն արդէն ստորագրված է սուլթանի կողմից։

ՀՌՕՄ։ Լուրերին նայելով, Թագաւորը նոյեմբերի կէսերին ուղևորվելու է Անգլիա։

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ։ Օգոստոսի 28-ին Ցարսկօե-Սելօում բացվեց գիւղատնտեսական, անտայնտագործական և արդիւնագործական ցուցահանդէսը՝ ժողովրդական կրթութեան վերաբերեալ, ժողովրդական ժուժկալութեան մասին հոգացող կօմիտէտների և հրդեհաշէջ—շինարարական բաժանմունքներով։

29 օգոստոսի

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ։ Թագաւոր Կայսրը և Թագուհի Կայսրուհի Ալէքսանդրա Ֆէօդօրօվնան օգոստոսի 27-ին մեկնեցին Ուգրուակ կայարանը՝ Վարշաւեան գնդի զօրախաղերին ներկայ լինելու համար։

Կ. ՊՕԼԻՍ։ Այսօր հրատարակվեց սուլթանական իրադէն պարտքը միացնելու առիթով։

Կ. ՊՕԼԻՍ։ Սուլթանը նուիրեց 300 թիւրքական լիրա Կրուշևօի դէպքերի պատճառով վնասված յոյն ազգաբնակութեանը և հրամայեց նորից շինել այնտեղի քանդված եկեղեցին։

ՊԱՐԻԶ։ Լրագիրներին Մարսէլից հաղորդում են, որ կարդօնի գործարանում պատահած հիւանդութեան դէպքերը ժանտախտից են։ Միջոցներ են ձեռք առնված տարածման դէմ. ոչ մի վտանգ չը կայ։

ԼՕՆԴՕՆ։ Բիչ ժամանակ առաջ ամերիկացիները գրաւեցին մի քանի կղզիներ Սանդականի մօտ։

ԲՕՐՆԷՕ։ Ամերիկական զինւորական նաւը նորից շրջապեց Բօրնէօ, երկու երեք կղզիներ գրաւելով։ Ասում են, որ այդ գրաւումը Լօնդօնի և Վաշինգտօնի միջև գրաւոր կերպով փոխանակված կարծիքների առարկան է եղել։

Կ. ՊՕԼԻՍ։ Լիբանանի նահանգապետ Մուզաֆֆէր փաշան հրաման է ստացել գնալու Լիբանանի սահմանը խառնակութիւնների առաջն առնելու համար։ Բ. Դուռը յայտնում է, որ ազգաբնակութեան վաղեմի թշնամութիւնը բռնկվել է, որովհետև մահմեդականները գրգռվել են ամերիկական նաւերի գալու պատճառով։ Դերեկէում գտնված են բուլղարական օֆիցէրի էպօլէտներ։ Խադուկի և Տալիամանը ամբողջ ապստամբները յայտնվել են, ինչպէս այդ ապացուցված է, Բուլղարիայից։ Սալօնիկի վիլայէթի Տուշօրեա կիրճում թիւրքական զօրքերի մի գունդ ապստամբների հրոսակախմբի յարձակմանն ենթարկվեց։ Ապստամբները հագել էին կարմիր համազգեստներ և փողով էին աղդանշան տալիս։ Բ. Դուռը չէ հանդստանում այն լուրից, թէ Ուսկիւբի վիլայէթի սահմանակից շրջանում, Սերէսի սանջակում և Ռօդօպի լեռներում ապագայում ուժեղանալու է հրոսակախմբերի գործունէութիւնը։ Ցիշեալ տեղերում կենտրօնացրած են բաւականաչափ զինւորական ույժեր։ Մօնաստիրի վիլայէթի և Կըրխ-Քիլիսայի սանջակի վերաբերմամբ Բ. Դուռը յայտնում է, որ թէև ապստամբութեան գլխաւոր կենտրօնները և մեծ հրոսակախմբերը ոչնչացրված են, բայց այնուամենայնիւ դեռ կան փոքրիկ հրոսակախմբեր, որոնք նոր կողմնակիցներ ու նիւթական օգնութիւն են ստանում Բուլղարիայից, և այդ պատճառով էլ դժուարացնում են երկրի արագ խաղաղացումը։ Այդ օգնութիւնը պէտք է դադարեցնել անպայման կերպով։

Ռուսաստանը և Աւստրօ-Ունգարիան պաշտպանեցին յունական դեսպանի առաջարկութիւնը, որպէս զի նախազգուշութիւն ձեռք առնվի այն անկարգութիւնների դէմ, որ Մակեդօնիայի զանազան մասերում թիւրքական զօրքերը կատարում են յոյն գիւղական ազգաբնակութեան վերաբերմամբ։

Խմբագիր՝ ԱԼԷՔՍԱՆԴՐ ՔԱԼԱՆԹԱՐ

Հրատարակիչներ՝ ԹԱԳՈՒՀԻ ՏԻԳՐԱՆԵԱՆ

ԻՍԱՀԱԿ ՄԷԼԻՔ-ԱՂԱՄԱԼԵԱՆ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Պատրաստ են տպագրութեան «Աոլի-Մէլիք և Սանասար», «Սասունցի Դաւիթ», «Պոտիկ Մհեր», «Ռոստոմ և Սալման» (2-րդ տպ.), «Աուրիծաձև Մհեր» (2-րդ տպ.) և «Որբիկների արցունքները»։ Որովհետև արտասահման եմ գնալու և փողի կարիք ունեմ, պատրաստ եմ ցանկացողին յանձնել այդ վեց աշխատութիւնների հրատարակութեան իրաւունքը 300 ռուբլի կանխավճարով մի տարի պայմանաժամով։ Դիմել՝ Тифлисъ, Алексѣевская ул. № 5 Бр. Акоповымъ. յանձնել Գրիգոր Բալասեանցին։

1—2

ԱՄԻՍԸ 2 ՌՈՒԲԼՈՎ

Նոր բացված ԿԱՐ ՈՒ ՁԵՒԻ դպրոցում սովորեցնում ենք պատրաստել ամենայն տեսակ չքեղ ձեռագործներ, նաև խալիչաներ արտասահմանի և պարսկական։ Ընդունում ենք պատուէրներ աժան գնով և գիշերօթիկուհիներ։ Ցանկացողները կարող են դիմել ամեն օր, առաւօտեան 9-ից մինչև երեկոյեան 7. Աւճալեան փողոցով, Անտօնեան փողոց № 3։

1—3

ԵՐԵՒԱՆԻ ԹԵՄԱԿԱՆ ՀՈԳԵՒՈՐ ԴՊՐՈՑՈՒՄ վերաքննութիւններն ու նորեկների ընդունելութիւնը սկսվում է սեպտեմբերի 9-ին։

Տեսուչ դպրոցի՝ Գարեգին վարդապետ

1—3

Դ Պ Ր Ո Ց
ԿԱՏ. ԼԻՍԻՑԵԱՆԻ

Ընդունվում են երկու սեռի մանուկներ պատրաստականի բոլոր բաժանմունքները։ Բացի այդ, պատրաստվում են, հարազատ աղջկայ հետ,—աղջիկները 3-րդ, իսկ տղաները 2-րդ դասարանի համար։

Բէհբութեան փող., սեփական տուն, № 29։
(օ. 22, 24, 26, 27, 28, 30, ս. 4, 6) 5—8

Իմ աշխատութեամբ լոյս են տեսել հետևեալ

ԿՐՕՆԻ ԴԱՍԱԳՐՔԵՐԸ

Աշակերտաց համար.

1. Դասատետր կրօնի	ա.	տարի	. —	25
2. » »	բ.	»	. —	20
3. » »	գ.	»	. —	30
4. Հին-ուխտ	դ.	»	. —	35
5. Նոր-ուխտ	ե.	»	. —	40
6. Գործք առաքելոց	զ.	»	. —	40

Ուսուցչաց համար.

7. Ուղեցոյց կրօնի—հին-ուխտի (սպռ.)	— —
8. » » —նոր-ուխտի	. 2— 5
9. Ուսումն քրիստոնէական կրօնի Դ. հ.	1—50
10. » » » Ե. »	— 50

Ինձ դիմողներին ստանում են 1. 6 տարիների համար 25o/0. 2, 3, 4, 5 տարիների համար 20%, իսկ 7, 8, 9, 10 տարիների համար 35% զեղչ։

Կարելի է դիմել—1) ինձ (Коммерческое училище), 2) Центральная книжная торговля և 3) Книжный магазинъ „Гуттенбергъ".

11—100 Սահակ քահ. Սահակեանց

ՕՐԻՈՐԴՆԵՐԻ ՊԱՆՍԻՕՆ

Պրօգիմնազիայի դասընթացով։

Ընդունելութիւնը օգոստոսի 25-ից։ Զբաղմունքները կը սկսվեն սեպտեմբերի 4-ից։ Միքայէլեան փող., № 154։

4—5

ՄԱՆԿԱԲԱՐՁՈՒՀԻ
ՍՕՖԻԱ ՉԱԽԱՐՕՎՆԱ ԽԻՉԱՆԵԱՆ

Վերադառնալով ամարանոցից, ընդունում է հիւանդներին 3—5 ժամը, Վելիամինօվսկայա, № 14։

4—10

ԴՊՐՈՑ և ՊԱՆՍԻՕՆ

Յով. Մէլիք-Ջհանեանցի

Ընդունվում են գիշերօթիկ և երթևեկ աշակերտներ և պատրաստվում են բոլոր միջնակարգ դպրոցները մտնելու համար։ Աւանդվում են գերման., ֆրանս. և լատին. լեզուները։

Тифлисъ. Армянскій базаръ, домъ Гургенова, № 28. (և. հ. շ.) 8—10

Բ Ժ Շ Կ Ա Պ Ե Տ

Տ. ԳԷՈՐԳ-ԲԷԳԵԱՆ.

ԱՉՔԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ընդունելութիւն ամեն օր.

Առաւօտեան ժամի 9-ից մինչև 12
Երեկոյեան » 5-ից մինչև 7

Վելիամինօվսկայա փ. տ. № 8.

(և. հ. շ.) 11—100

Օ Գ Տ Վ Ե Ց Է Ք Դ Է Պ Ք Ի Ց!!!

Վ. և Ա. ԽՈՒԴԱՎԵՐԴԵԱՆՆԵՐԻ

ՀԱԳՈՒՍՏՆԵՐԻ ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ,

որը գտնվում է Գօլօվինսկի պրօսպէկտի վրա, առաջին գիմնազիոնի հանդէպ՝ նշանակված է

ՄԻՄԻԱՅՆ 15 ՕՐՈՎ
ՉԸ ՏԵՍՆՎԱԾ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌՈՒՄՆ։

Ծախու տրված են՝ ձմեռային և ամառային սեզօններից մնացած՝ տղամարդկանց, կանանց և երեխաների բոլոր ՊԱՏՐԱՍՏԻ ՀԱԳՈՒՍՏՆԵՐԸ, որոնք անպատմելի կերպով պակասցրած են իսկականից—30%-ից մինչև 50%։

Օ Գ Տ Վ Ե Ց Է Ք Դ Է Պ Ք Ի Ց!!!

Անպայման առանց սակարկութեան։ 7—15

Ցիանանների մինիստրութիւնից հաստատված

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԿՈՒՐՍԵՐ

երկու սեռի անձանց համար

[Баку, Прачешная, домъ Теръ-Ованесова]

Կուրսերի նպատակն է տալ ունկնդիրներին մասնագիտական-առևտրական կրթութիւն և պատրաստել հմուտ հաշւապահներ։ Աւարտողները ստանում են ատեստատներ։

Կուրսերում աւանդվում են՝ 1) Առևտրական թուաբանութիւն և թուաբանութիւն համրիչի վրա. 2) Հաշւապահութիւն՝ առևտրական, արդիւնաբերական-գործարանական և բանկային. 3) Առևտրական թղթակցութիւն. 4) Առևտրական տնտեսագիտութիւն. 5) Առևտրական և մուրհակային օրէնքներ. 6) Գեղագրութիւն և արագագրութիւն (ուղղումն ձեռագրի). 7) Ուսուցումն գրող մեքենայի վրա։

Ուսումը սկսվելու է սեպտեմբերի 20-ից։ Ընդունելութիւնը սեպտեմբերի 1-ից ամենայն օր, կուրսերում՝ առաւօտեան ժամը 9-ից մինչև 12-ը և երեկոյեան 4-ից մինչև 7 ժամը։ Կուրսերի կանոնադրութիւնը (уставъ) և մանրամասն ծրագիրը (программа)—տրվում և ուղարկվում են ձրիաբար։ Օտարաքաղաքացիները դիմում են՝ Баку, Учредителю Коммерческихъ Курсовъ А. И. Теръ-Каспарову. (և. շ.) 15—25

Լ Ո Յ Ս Տ Ե Ս Ա Ւ

2-րդ տպագրութեամբ

Կ. ԿՈՒՍԻԿԵԱՆՑԻ և ԼԵՒՈՆ ՍԱՐԳՍԵԱՆՑԻ

կազմած

Մ Ա Յ Ր Ե Ն Ի Խ Օ Ս Ք

Ընթերցանութեան ձեռնարկ 3-րդ և 4-րդ տարիների համառօտ հայերէն-ռուսերէն բառգրքով։

Գ Ի Ն Ն Է 70 Կ Օ Պ.

Դիմել. Թիֆլիս՝ «Մուրճի» խմբագրատուն կամ «Գուտտենբէրգ» և «Կենտրօնական» գրավաճառանոցներին։ 3—10

ԾԱԽՎՈՒՄ ԵՆ ՀԻՆ ԳՐՔԵՐ

1) Նարեկ XVII դարու. գրչագիր, մագաղաթի վրա, մի գրչագիր պատկերով և ոսկեզօծ գլխատառերով. փոքրածաւալ—40 ր.
2) Գիրք սրբոյ Աւետարանին Փրկչին մերոյ Յիս. Քրիստ., ի Վէնետիկ, 1685 թ.—10 ր.
3) Աստուածաշունչ (պարունակում է Գիրք Յօբայ, Սաղմոսաց, Առակաց, Եկղէսիաստիկեայ, Երգ Երգոց, Իմաստութեան, Մարգարէութիւնք և ամբողջ Աւետարանը) 1668 թ.—12 ր.
4) Մ. Խորենացի. Ազգաբնակութիւն տոհմին Յաբեթեանց յօրինեցեալ ի Մովսէսի Խորենացւոյ Կ'Ամստելօդամի, 1695 թ.—10 ր.
5) Բառգիրք Հայկազեան լեզուի. մի հատոր. Վէնետիկ, 1769 թ.—5 ր.
6) Բառգիրք Հայկաշեան լեզուի (փոքրագիր) 2 օրինակ. Վէնետիկ, 1799 թ.—3 ր.
7) Հայելի Աստուածաշունչ Հին կտակարանի. Կ'Ամստելօդամ, 1713 թ.—1 ր.
8) Նոր կտակարան Փրկչին մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, Վէնետիկ, 1710 թ.—1 ր.
9) Նարեկ XVIII դարու, Կ. Պօլիս—1 ր.
10) Նարեկ (պակասում է 14 երես), 1801 թ. 50 կ.
11) Շարական XVIII դարու, 2 օրինակ—1 ր.
12) Ն. Շնորհալի, Գիրք, որ կոչի ընդհանրական, Ս. Պետ. 1788—1 ր.
13) Գիրք պարապմանց սրբոյն Կիւրղի եպիսկոպոսի. XVIII դարու—1 ր.
14) Գիրք. Գրքուկս այս պատմէ նախ վասն գալստեանն Յիսուսի Երուսաղէմ և վասն չարչարանացն Նորա. Էջմիածին,—1710 թ.—1 ր.
15) Պատմութիւն վարուց սրբոյ հօրն մերոյ Գրիգորի Լուսաւորչի. Վէնետիկ, 1749—1 ր.
16) Գիրք, որ կոչի Յիսուսորդի, արարեալ ի Ներսիսէ Կլայեցւոյ, Ս. Պետ. 1785—1 ր.
17) Գիրք, որ կոչի մեկնութիւն աղօթից արարեալ Երանելոյն Խոսրովու Անձևացեաց եպիսկոպոսի և այլ սրբ. վարդապետաց, XVIII դարու—1 ր.
18) Վիպասանութիւն Ամերիկոյ արարեալ ի Կուլիէլմեայ Ռօպերթսօնէ, Տրեստ, 1794—1 ր.
19) Խորենացի. Նախակրթութիւն հռետօրական. Վէնետիկ, 1796 թ.—1 ր.
20) Սաղմոս XVIII դարու—1 ր.
21) Ծարտասանութիւն բովանդակեալ ի հինգ գիրս (մի հատոր), Վէնետիկ, 1775—1 ր.
22) Կոչումն ընծայութեան. բանք հաւատոյ և խրատք առ ընծայեալն ի խորհուրդ սուրբ աւագանին, 1781 թ.—1 ր.
23) Երատակոյնք և հոգեշահք քարոզք, Վէնետիկ, 1704 թ.—2 ր.
24) Ժողովածու. Պատմութիւն նախահարցն սրբոց, այլ և Փրկչին մերոյ Յ.ի Ք.սի 1713 թ., ի Ուստամպօլ քաղաքի—2 ր.
25) Քարոզք համառօտք եօթն կարգեան. Վրթանէս վարդ. Ասկերեանց, Վէնետ. 1781—1 ր.
26) Գիրք Հարցմանց Երիցս Երանեալ սրբոյ հօրն մերոյ Գրիգորի Տաթևացւոյն. Կ. Պօլիս, 1729—3 ր.
27) Մեկնութիւն սրբոյ Աւետարանին ըստ Մատթէոսի արարեցեալ և շարադրեցեալ ի Մխիթարայ վարդապետէ Սեբաստացւոյ, Վէնետիկ, 1729 թ.—5 ր.
28) Մեկնութիւն Սաղմոսաց Դաւթի, յօրինեալ տեառն Մեծին Վարդանայ Բարձրաբերդցւոյ. Յաժդարխան, 1797—1 ր.
29) Մեկնութիւն չորեքտասան թղթոյ Երանելոյն Պօղոսի առաքելոյ. Վէնետիկ, 1806. Գաբրիէլ վարդ. Աւետիքեան—5 ր.
30) Աւգերեան. Բառարան համառօտ ի գաղղիականէ ի հայ և ի հայէ ի գաղղիական, 2 հատոր, 1817 թ.—3 ր.
31) Ստ. Նազարեանց. Վարդապետարան կրօնի—1 ր. 1855 թ. Ցաղագս փորձական հոգեբանութեան, 1851 թ.—1 ր. Հանդէս նոր հայախօսութեան, 1857—1 ր.
32) Մ. Նալբանդեան (թարգմ). Թափառական հրէայ (3 օր.)—1 ր. Պաւղոս և Վիրգինիա 1 ր. և Դքսուհի Դէշեվրեօզ—50 կ.
33) Ивповѣданіе христ. вѣры арм. церкви. Изд. Іосифа Аргутинскаго. СПБ. 1799 —1 р.
34) Свящ. Артемій Аламдаровъ. Краткій Россійско-Армян. словарь М. 1851—50 к.
35) Чубовъ. Грузинско—Русскій словарь—2 р. 50 к.

Եւ այլ գրքեր։ Ցանկացողները դիմում են Մօսկվա, Ուս. Լազարեանցին. Б. Казахинскій пер. д. 32, кв. 4. Ծանապարհածախսը գնողի հաշւով։ Գնել կարելի է և վերադիր վճարով։

2—5